

THE PERSONALITY OF GHEORGHE BANARIUC IN THE CONTEXT OF THE EVOLUTION OF TRADITIONAL MUSIC FROM THE REPUBLIC OF MOLDOVA IN THE 20TH AND 21ST CENTURIES

Lecturer NICOLAE SLABARI, PhD

Academy of Music, Theater and Fine Arts, Chişinău

SUMMARY

Gheorghe Banariuc (1951-2022) is well-known in the traditional music scene of the Republic of Moldova at the turn of the 20th and 21st centuries for his musical abilities as a soloist (violinist), conductor, teacher, and songwriter. His personality was “shaped” in a village in the north of the Republic of Moldova – Corjeuți, Briceni district. In that rural environment, he developed a deep love for musical folklore and was a regular participant in traditional games organized in the center of the village and at weddings, where various bands known in the mentioned area performed, especially the fiddlers from Edineț, such as Dobrogeanu and Mechiu).

He had the great fortune to be the contemporary of great artists and notable personalities in the traditional music from the Republic of Moldova who provided him direct support, including Serghei Lunchevici, Dumitru Blajinu, Serghei Ciuhrii, and Constantin Rusnac.

His compositions have been performed by numerous artists, including Nicolae Botgros, Vasile Iovu, Zinaida Julea, Valentina Cojocar, Nicolae Ciubotaru, Maria Sarabaș, Mihai Ciobanu, Ioana Căpraru, Olga Ciolacu, Constantin Rotaru, the Orchestras Fluieraș, Lăutarii, Folclor, Mărțișor, and many others.

REZUMAT

Gheorghe Banariuc (1951-2022) este bine cunoscut în mediul muzical tradițional al Republicii Moldova la confluența secolelor XX-XXI pentru abilitățile sale muzicale ca solist instrumentist (violonist), dirijor, profesor și autor de melodii. Personalitatea sa a fost „modelată” într-un sat din nordul Republicii Moldova - Corjeuți, raionul Briceni. Anume în acel mediu rural îndrăgește folclorul muzical nelipsind de la jocurile tradiționale organizate în centrul satului, ori de la nunți, unde cântau

diferite formații cunoscute în spațiul menționat (în special lăutarii de la Edineț, precum Dobrogeanu, Mechiu).

A avut marele noroc să fie contemporan cu mari artiști, personalități notorii ale muzicii tradiționale din Republica Moldova, care l-au sprijinit în mod direct precum Serghei Lunchevici, Dumitru Blajinu, Serghei Ciuhrii, Constantin Rusnac. I-au interpretat creațiile numeroși artiști ca Nicolae Botgros, Vasile Iovu, Zinaida Julea, Valentina Cojocaru, Nicolae Ciubotaru, Maria Sarabaș, Mihai Ciobanu, Ioana Căpraru, Olga Ciolacu, Constantin Rotaru, Orchestrele Fluieraș, Lăutarii, Folclor, Mărțișor, etc.

Keywords

Gheorghe Banariuc, traditional music, songwriter, northern part of the Republic of Moldova.

INTRODUCTION

Gheorghe Banariuc (1951-2022) once said: Memories are the most precious treasure, which no one can take away from you.

He began his professional training during the years 1968-1970 at the Elena Sârbu Cultural Enlightenment School in the city of Soroca (currently known as the Nicolae Botgros College of Arts), where he studied the violin under the guidance of his teacher, Tudor Revenco. At that time, his father initially disagreed with the idea of his son attending a music school, as he wanted him to become a doctor to save lives. However, in the end, he agreed, allowing his child to pursue a path that would make him an important figure in the history of traditional music in the Republic of Moldova. Fiddlers are not merely born; fate instills in them a deep longing for music. In this way, Gheorghe Banariuc became a “doctor” of souls (Slivca Tatiana 2021: 14-21). Subsequently, from 1971 to 1975, he continued his studies at the Gavriil Musicescu Institute of Arts in Chișinău (currently known as the Academy of Music, Theater, and Fine Arts), specializing in violin and conducting the Folk Music Orchestra under the guidance of Professor Iacob Voldman.

After completing his studies, Gheorghe Banariuc demonstrated/manifested his talents in various capacities, significantly contributing to the musical landscape of the Republic of Moldova. He excelled as a soloist (violinist), conductor, teacher, and songwriter. Throughout his career, he embarked on numerous tours, promoting traditional music both within the country and abroad, including countries such as Germany, Portugal, Spain, Canada, Madagascar, India, Finland and more. His performances received great appreciation from audiences. In 2001, at the age of 50, driven by the encouragement of his guild colleagues and the late Serghei Ciuhrii, whom he acknowledged with gratitude by saying: If it wasn't for Serghei Ciuhrii, I wouldn't have become who I am today, because the school I attended, Mărțișor, was a creative laboratory (Slivca Tatiana 2021: 14-21), he organized his own creative evening, titled Văzui tinerețea mea [I have seen my youth]. This concert was dedicated to his role as a “moderator” of the

repertoire for many performers who helped elevate him to the top of the professional music scene (Caciuc, 2001:8).

In 2015, he was awarded the Golden Horseshoe Trophy in the composition category during the 10th edition of the annual “Golden Horseshoe” Concert held at the Nicolae Sulac National Palace in Chişinău. This prestigious trophy serves as a recognition of his lifelong career dedicated to folk music, a true and invaluable contribution to the national culture.

GHEORGHE BANARIUC – THE ARTIST’S PORTRAIT

During his student years, he participated as violinist in numerous national and international competitions, accumulating prizes. He was known for his excellent technique and appreciated for his passionate performances by both the general public and professional critics.

During his ascension as an instrumentalist, he managed to promote an individual way of playing, full of passion, virtuosity, and originality, with modern elements in the performance of traditional music. He combined and arranged folkloric elements with harmonies and modern (for those times) violin performance techniques. He worked as a violinist in folk music orchestras such as *Folclor*, *Fluieraş*, *Mioriţa*, *Mărţişor*, *Lăutarii* (in 1970-1971, he performed with Mircea Oţel and Nicolae Sulac in the first configuration of the orchestra).

The conductor Gheorghe Banariuc had a special activity, collaborating with most of the folk music orchestras in the Republic of Moldova. Thus, during the 1970s and 1980s, he was the second conductor of the *Fluieraş* Folk Music Orchestra of the National Philharmonic, a period in which the ensemble experienced great popularity, holding numerous concerts in the Republic of Moldova and abroad.

Another important page/chapter in his activity as a conductor is the position as the first conductor of the *Academic Ensemble Orchestra of folk songs and dances Joc* during the 80s-90s. He had great successes, promoting a varied repertoire of music, including Romanian folk and other ethnic dances from the Eastern Europe region, and giving numerous concerts both in the country and abroad, including at international festivals. The recordings made with this orchestra are now preserved in the Gold Fund of the Republic of Moldova, forming part of the intangible cultural heritage of the Republic of Moldova.

Gheorghe Banariuc’s teaching activity is multifaceted, encompassing pedagogy and conducting, dedicated to educating the young generation of musicians. An important chapter in his musical career represents the period from 1991-2001 when he served as the conductor and founder of the *Muguraşii* Orchestra, composed of students from the *Ciprian Porumbescu* Republican Boarding School of Music. However, it is worth noting that before he taught at the *Ciprian Porumbescu* Republican Boarding School of Music, Gheorghe

Banariuc already had experience working with students, as he had been the leader of the Orchestra of the Institute of Medicine for 15 years.

The *Mugurașii* Orchestra of the *Ciprian Porumbescu* Republican High School of Music was recognized in the world of folk music for the performance of complex works that required a lot of exigency/a high level of precision. As its conductor and teacher, he emphasized precision, cohesion, and expressiveness. He had a light-hearted nature and often joked with the students, but he could also be tough when necessary, and he valued discipline in the work process. He was also known for his ability to inspire and motivate students to push their limits and develop their musical capabilities. Gheorghe Banariuc was always interested in discovering new teaching methods. Professor Banariuc advocated comprehensive music education, encouraging students to explore different musical styles and genres. Among his disciples today, figures like Andrei Ciuhrii (double bass), Sergiu Cojocaru (trumpet), Vitalie Cazacu (clarinet), Marcel Ungureanu (accordion), Radu Tălămbuță (violin), Vitalie and Vasile Advahov (violin and accordion) Sandu Șura (cimbalom), Cezar Cazanoi (flute, pan flute, pipe), Anatol Cazanoi (cimbalom), Sergiu Pavlov (violin), Cristina Pintilie (voice), Dumitru Hanganu (trumpet), and more, are well-known performers.

As mentioned above, Gheorghe Banariuc's compositional skills began to be noticed even during his studies at the Institute of Arts in Chișinău (at that time), where he created his first musical arrangements with the *Folclor* Orchestra. During the same period, he also collaborated with the *Mărțișor* Folk Music Orchestra, which was conducted at the time by Serghei Ciuhrii. Gheorghe Banariuc described the *Mărțișor* Orchestra as follows: *In this unique atmosphere of freedom, the Mărțișor Orchestra becomes a creative laboratory. In the 1980s, when the Ministry of Culture organized contests for the creation of vocal and instrumental works in the folk style, this collective produced a whole constellation of authors* (Păcuraru Ion, 2022:12-13).

With the *Mărțișor* Orchestra, he recorded his first original composition, and he also arranged folk songs for his orchestra colleagues. It was during this time that he worked alongside valuable instrumentalists, including violinists Valeriu Hâncu, Laurentiu Nujnoi, Valeriu Coman, accordionists Sergiu Pavlov, Emil Croitoru, Constantin Rotaru, clarinetist Valentin Golomoz, and others.

At Zinaida Julea's recommendation, he was hired as the second conductor of the *Fluieraș* Folk Music Orchestra. It is during this period that he wrote a monumental work in memory of artists who had passed away. Serghei Lunchevici conducted this piece with tears in his eyes, and the instrumentalists were captivated by the energy he conveyed through his gestures, movements, and facial expressions. Regarding this piece, Gheorghe Banariuc recalled Serghei Lunchevici asking him: *Did you write this work for me,*

Gheorghe? Boy, it's so beautiful, it's as if you wrote it for me (Slivca Tatiana 2021: 14-21).

Among his instrumental works that gained great popularity and appreciation from colleagues are pieces like: *Răsfoind scrisorile vechi...* [Going through old letters], *Amintiri, amintiri* [Memories, memories] performed by Vasilelovu, *Sârba din bătrâni* [dance of the elders], and *În drum spre casă* [On the way home] (performed by Nicolae Botgros), etc.

Initially, Gheorghe Banariuc primarily composed instrumental orchestral pieces in a typical style from the northern region of the republic (as sung in Edineți). However, at the insistence of the folk music performer Valentina Cojocar, who asked him to write songs based on lyrics written by Grigore Vieru, he composed songs such as *Văzui tinerețea mea* [I have seen my youth], *Tot am zis noroc* [I kept saying good luck], *Când se face primăvară* [When Spring comes], which became hits from their very first performances. The lyrics for these songs belong to the lyricist Nicolae Gheorghe Rusu. It is worth noting that some of these songs have been covered by other artists, including Irina Loghin and Benone Sinulescu.

Another noteworthy collaboration was with the legendary voice of Moldovan folk music, Zinaida Julea. One of their collaborations resulted in the song *Arde luminița-ncet* [The light is slowly burning], a song filled with deep emotional intensity. A lot of effort and emotion went into this song, partly due to personal tragedies that left their mark on that piece of music.

During their first joint performance in 1988, Zinaida Julea sang songs like *Arde luminița-ncet* [The light is slowly burning], *Mândro, ți-am luat basma* [My sweetheart, I bought you a kerchief] (on folkloric lyrics), and *Șapte fete la băiat* [Seven lasses for one lad] (with the melodic line composed by Gheorghe Banariuc). This concert was a true “explosion” and a resounding success for both artists.

Olga Ciolacu also enlisted Gheorghe Banariuc's creative skills. Thus, compositions such as *Tinerețe mi-ai fos tdragă* [My youth, I loved you], *Nevastă ca mine nu-i* [There is no such wife as I], *Oamenii nu-s toți totuna* [People are not all alike] and, of course, the profound ballad *Spune-mi moarte ce ți-aș da* [Tell me, death, what I could give you], featuring lyrics by Vasile Romanciuc, enriched the repertoire of this unmistakable performer.

The songs signed by Gheorghe Banariuc have also been embraced by other folk music performers, such as Maria Sarabaș sang: *Tot de dragoste și dor* [Of love and longing], *Joacă-mă, bade loane* [Dance with me], Ioana Căpraru: *De-aș avea și eu noroc* [I wish I had some luck]; Vlad Gheorghelas: *Mă vorbește lumea* [People talk behind my back], *Măi noroace, unde ești?* [My dear luck, where are you?], *Cântec pentru tata* [Song for my father]; Nicolae Ciubotaru: *Inima la poarta ta* [My heart at your gate], *De ce oare, fetelor* [Why is that, my girls?], and Mihai Ciobanu: *Mi-amintesc de-a mea copilărie* [I remember my childhood].

An album featuring songs signed by Gheorghe Banariuc was released on October 21, 2000 under the title *În drum spre casă* [On the way home], by Music Master Records in Chişinău.

Upon examining this album, it becomes apparent that it includes some of his most famous hits.

These recordings were made in collaboration with various musical ensembles and performers across different periods, including both vocal and instrumental compositions. They can be classified as follows:

1. In terms of orchestral diversity:

- With the *Lăutarii* Orchestra: *Sârba din bătrâni* [Sârba dance of the elders], *Tata* [My father], *Nunta țigănească* [Gypsy wedding], *De vorbă cu fiica* [Talking to my daughter], *Zile triste, zile grele* [Sad days, hard days], *În drum spre casă* [On the way home], *Viață, cine te-a făcut* [Life, who made you?], *Văzui tinerețea mea* [I have seen my youth], *De ce oare fetelor* [Why is that, my girls?].

- With the *Folclor* Orchestra: *Mă vorbește lumea* [People talk behind my back], *Oamenii nu-s toți totuna* [People are not all alike], *Tinerețe mi-ai fost dragă* [My youth, I loved you], *Spune-mi moarte ce ți-aș da* [Tell me, death, what I could give you].

- With the *Mărțișor* Orchestra: *Suvenir ucrainean* [Ukrainian souvenir], *Tot de dragoste și dor* [Of love and longing], *Pe valea Lipcanilor* [On Lipcani valley].

- With the *Fluieraș* Orchestra: *M-am născut într-un bordei* [I was born in a pit-house].

- With the *Mugurel* Orchestra: *Mi-amintesc de copilărie* [I remember my childhood].

- With the *Joc* Orchestra: *Codrule codruțule* [My dear, dear forest].

It is important to note that these compositions were recorded and conducted by different conductors, including Nicolae Botgros - *Lăutarii* Orchestra (track no. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 15), Petre Neamțu - *Folclor* Orchestra, (track no. 9, 16, 17, 18), Serghei Ciuhrii - *Mărțișor* Orchestra, (track no. 4, 10, 19), Ion Dascăl - *Mugurel* Orchestra (track no. 13), Anatol Vițu - *Academic Ensemble Orchestra of folk songs and dances Joc*, (track no. 14), and Gheorghe Banariuc - *Fluieraș* Orchestra (track no. 5).

2. From the point of view of performance:

a. Vocal songs: *Tata*, *M-am născut într-un bordei*, *De vorba cu fiica*, *Zile triste, zile grele*, *Mă vorbește lumea*, *Tot de dragoste și dor*, *Viață, cine te-a făcut*, *Văzui tinerețea mea*, *Mi-amintesc de copilărie*, *De ce oare fetelor*, *Oamenii nu-s toți totuna*, *Tinerețe mi-ai fost dragă*, *Spune-mi moarte ce ți-aș da*;

b. Instrumental songs: *Sârba din bătrâni*, *Nunta țigănească*, *Suvenir ucrainean*, *În drum spre casă*, *Mi-amintesc de copilărie*, *Pe valea Lipcanilor*.

To provide a comprehensive overview of the compositions featured in the album, it is beneficial to highlight certain thematic peculiarities, genre classifications, orchestration elements, and other defining characteristics.

This will contribute to a more complete understanding of Gheorghe Banariuc's creative profile.

VOCAL PIECES

No. 02 *Tata* – a song performed by Vlad Gheorghelas, with lyrics by Grigore Vieru. It is a song with a strong emotional impact dedicated to his father. The lyrics of the song emphasize the sensitivity of the relationship between father and son, showcasing love and respect. Later, the song was covered and performed by Ionuț Dolănescu. It belongs to the category of listening songs, classified as a *Sârba* in style, with a binary rhythm and ternary division.

In the album version, the song consists of three octosyllabic stanzas, with orchestral refrains at both ends and solo refrains performed on pan flute by Boris Rudenco and on clarinet by Ion Buldumea. The orchestration is harmonically complex, featuring sustained clarinet interventions, often doubled for two voices, typically in cadential areas (at the ends of melodic phrases).

No. 03 *Nunta țigăneasă* [The gipsy wedding] is one of the most famous and appreciated pieces in the folk music repertoire of the Republic of Moldova, representing “Gypsy stage/concert music”. It is often performed at parties and festive events in various versions: 1. As a dance (with choreography); 2. In vocal version; 3. As a virtuoso instrumental piece. The original version features vocals recorded by Ionuț Dolănescu (with lyrics of his own). The composition is characterized by varying tempos, including slow and dancing sections.

The piece begins with technical intricacy, dominated by sixteenth note durations. The central part of the composition is a slow *hora*, rich in trills, featuring a complex rhythmic structure with ternary divisions, leading to a fast *Sârba* dance tempo. Oriental influences are evident in the melodic line, accentuated by the presence of the augmented second.

No. 05 *M-am născut într-un bordei* [I was born in a pit-house] – is a song performed by Zinaida Julea, with lyrics by Vasile Militaru. It is one of the emblematic pieces in Zinaida Julea's repertoire. The theme of the song relates to the simple life and poverty of rural people. The song belongs to the listening songs category, attributed to the slow *hora* genre. The orchestral refrains are straightforward, and the solo part is complemented by clarinet motifs, typically appearing at the end of the melodic phrases. Despite its nostalgic character, the song does not express sadness or despair; instead, it exudes hope and respect for authentic values. The song is orchestrated with simple, traditional harmonies that convey a sense of tranquillity.

No. 06 *De vorba cu fiica* [Talking to my daughter] – is performed solo by Zinaida Julea, who is also the lyricist. The lyrics of the song describe a dialogue between a mother (Zinaida Julea) and her daughter (Zinica), in which the mother nostalgically notes how quickly the years have passed and how

her daughter has grown up. She regales her with advice, encouraging her to pursue her dreams and focus on her career, just as she has learned to do. The song comprises four stanzas with an orchestral refrain and one played on the accordion by Oleg Antoci.

No. 07 *Zile triste, zile grele* [Sad days, hard days] – is performed solo by Zinaida Julea, who is also the lyricist. The melody has a melancholic tone and belongs to the slow chorus type. It features four stanzas with orchestral refrain, with only the final refrain performed solo on the clarinet by Ion Buldumea. The sadness is expressed through interjections like *Oof!* in the chorus, conveying the difficulties and sufferings in life. The refrain *Zile triste, zile grele, nopți fără de stele* [Sad days, hard days, starless nights], suggests that these challenges are an inevitable part of life, and one must remain strong and keep moving forward.

No. 09 *Mă vorbește lumea* [People talk behind my back] – is performed by Vlad Gheorghelaș, with lyrics by lyricist Nicolae Gheorghe Rusu. The song became a hit and is considered an emblematic song of the 90s. The composition is structured in three stanzas with an orchestral refrain, richly orchestrated with complex interventions in the first and second clarinets. The lyrics describe an unfulfilled love story, in which the protagonist is betrayed by the person they love, and this story is spread by word-of-mouth making the world talk about this relationship.

No. 10 *Tot de dragoste și dor* [Of love and longing] – is performed solo by Maria Sarabaș, with lyrics by Nicolae Gheorghe Rusu. The theme of the song revolves around love and longing for the loved one. The lyrics suggest that the protagonist is alone and waiting for the loved one to return, urging them not to be afraid and to follow the call of their heart. The melody consists of three stanzas with interspersed orchestral refrains. The orchestration is based on simple harmonies without embellishments, adding to the song's charm. Released in the 80s, it remains one of Maria Sarabas' most famous and beloved pieces.

No. 11 *Viață cine te-a făcut* [Life, who made you?] – is a song performed by Valentina Cojocaru, with lyrics by Nicolae Gheorghe Rusu. The song carries a reflective, nostalgic, and melancholic tone, emphasizing the passage of time and the realization that years fly quickly by. The lyrics touch upon regret over the loss of youth and beauty, but also the desire to live to the fullest and seize every moment. The composition consists of four stanzas, with orchestral refrains at the extremes and a middle solo clarinet refrain performed by Ion Buldumea in a *Sârba* dance tempo. The lyrics *Ooof, că viața ți-i mai dragă; Bătrânețile te leagă; Nici nu vezi, nici nu-ți dai seama; Cum s-au dus anii de-a valmă!* [Ooof, your life is dearer to you; Old age binds you down; You can't see and realize; How the years have gone by] encourage listeners to reflect on how they spend their time and appreciate each moment.

No. 12 *Văzui tinerețea mea* [I have seen my youth] – is performed by Valentina Cojocaru, with lyrics by Grigore Vieru. It is one of the most famous and appreciated songs in Valentina Cojocaru’s repertoire. The text consists of four stanzas, each comprising six lines (hexasyllabic) and being set to a *Sârba* dance tempo. The album version features orchestral refrains and a solo violin refrain. The song has a moving *Sârba* dance tempo, supported by a mellow melodic line, emotionally enhanced by Valentina Cojocaru’s warm and sensitive vocals, which harmonize perfectly with the melancholic theme of the song. Overall, *Văzui tinerețea mea* is a profound and emotionally resonant composition that conveys a powerful message about the beauty and ephemerality of human life.

No. 13 *Mi-amintesc de-a mea copilărie* [I remember my youth] – is a song performed by Mihai Ciobanu, with lyrics by Grigore Vieru. It is an evocation of childhood memories. Through these lyrics, Grigore Vieru manages to create a nostalgic and emotional atmosphere, while Gheorghe Banariuc’s harmonies perfectly complement this image of the lost childhood. The text comprises four stanzas supported by orchestral refrains. Mihai Ciobanu’s singing adds a special dimension, emphasizing the intensity of the feelings conveyed by his voice in conjunction with the text and the melody.

No. 15 *De ce oare fetelor* [Why is that, my girls?] – is a song performed by Nicolae Cibotaru with lyrics written by Nicolae Gheorghe Rusu. The subject of the song focuses on the rhetorical question: *De ce femeile uită dragostea ușor* [Why do women forget love easily?]. The arrangement is simple but effective, dominated by aerophone instruments, crowned with *cobza* chords that create a calm and relaxing atmosphere. The text consists of three stanzas, supported by orchestral refrains with clarinet interventions at the end of the melodic phrases.

No. 16 *Oamenii nu-s toți totuna* [People are not all alike] – is performed by Olga Ciolacu with the text signed by Vasile Romanciuc. It is an emblematic song of the singer Olga Ciolacu that can be included in the category of listening songs. The lyrics are grouped into three stanzas, supported by orchestral refrains. The subject of the song emphasizes the diversity of people, highlighting the fact that each person is unique and different.

No. 17 *Tinerețe, mi-ai fost dragă* [I loved you, my youth] – with folk lyrics sung by Olga Ciolacu. The song’s lyrics speak of nostalgia and regret for lost time, recalling the beauty of youth and past moments. The lyrics are composed of three octosyllabic stanzas with orchestral refrains.

No. 18 *Spune-mi moarte, ce ți-as da* [Tell me death what I can give you?] – is performed by Olga Ciolacu with the text written by Valeriu Roman. The orchestration contains an introduction built on a solo trumpet motif (muted) and a recitative supported by solo violin in the middle section. It is a listening song that features different tempos, such as slow (recitative, *doina*-like melody) and lively (which falls into the “augmented” *hora* species). These

elements constitute a compositional process of expressing states of regret and pain. The lyrics of the song are deep and emotional, and their message conveys the true values of life, emphasizing that material wealth does not bring happiness.

INSTRUMENTAL WORKS

While listening to the instrumental music created by Gheorghe Banariuc, I noticed the presence of certain elements that highlight his creative style. These elements stand out both audibly and in scores (orchestrations) by combining groups of instruments or solo instruments that tend to be typical or atypical for traditional music. Moreover, it is worth noting that in the traditional Romanian context, as well as in the music of other ethnic groups in the Balkan region, certain combinations/mixtures of instruments and instrumental ensembles reflecting typical sonorities have evolved, grouped, and crystallized over time.

Specifically, I would like to mention duets or instrumental groups as the violin and accordion (found in Serbia, Bulgaria, and Bucharest's fiddle music), clarinet and trumpet (common in Moldavia, especially in the Suceava region), saxophone and trumpet (found in Banat), bagpipes and violin (present in Moldavia, Oltenia, and Muntenia), flute and violin (also in Moldavia, Oltenia, and Muntenia), clarinet and accordion (common in Bulgaria and Macedonia), violin, brass and double bass (found in Transylvania), violin and clarinet (also in Transylvania), and saxophone, trumpet, and tárogató (common in Banat), among others.

Next, we would like to highlight some elements that are emphasized in the instrumental tracks from the album *În drum spre casă* according to the vocal pieces mentioned above.

No. 01 *Sârba din bătrâni* [*Sârba* dance of the elders] – is one of the most famous instrumental pieces from the album *În drum spre casă* [On the way home] recorded by *Lăutarii* Orchestra, and is likely one of its most popular versions. It exudes an atmosphere of celebration and joy, evoking the traditions and customs of Moldovan folklore within the context of dance music, possibly dedicated to elderly men. The simple yet repetitive *Sârba* accompaniment blends with the modal melodic line, creating an atmosphere of liveliness and cheerfulness.

No. 04 *Suvenir ucraianian* [Ukrainian Souvenir] – is a well-known accordion solo piece within the traditional environment of the Republic of Moldova and Romania, performed by numerous virtuosos of the instrument. The version performed by Constantin Rotaru is featured on the album. This piece is characterized by its binary rhythm and is technically impressive in terms of performance. It displays modest melismatic elements, which are typical of both ethnic Ukrainians and the Republic of Moldova, and carries a dance-like character. Additionally, the orchestration incorporates elements

taken from academic music, such as the use of specific harmonic elements and counterpoints.

No. 08 *În drum spre casă* [On the way home] – is an instrumental composition renowned for its solo violin performance by Nicolae Botgros. The first part is slow, with a melancholic *doina*-like melody, evoking a sense of nostalgia and sadness, specifically the homesickness that Gheorghe Banariuc experienced during his numerous tours abroad. This piece was inspired by his emotions during a 40-day tour in Sweden with the *Mărțișor* Orchestra. The second part, characterized by a lively *Sârba* tempo, expresses joy. Later, the composition was presented in a competition around the end of the 20th century and was entrusted to Nicolae Botgros for performance. In 2017, Nicolae Botgros and the *Lăutarii* National Orchestra made a remarkable video featuring this piece, which makes us think of amazing landscapes and gives us a state of inner peace that helps us joyously remember the beautiful moments in life, as mentioned by Nicolae Botgros.

No. 14 *Codrule, codruțule* [My dear, dear forest] – is a monumental piece created by Gheorghe Banariuc, performed by some of the greatest instrumentalists from the Republic of Moldova. The version on the album features the execution of Marin Gheras. With reference to the context mentioned above, it is worth noting that in the composition *Codrule, codruțule*, Gheorghe Banariuc harmoniously and unusually combined two traditional instruments: the pan flute (as the soloist instrument) and the trumpet (used in the interludes of musical phrases or unison). Furthermore, in terms of sound, the emission and timbral coloration may not be the most suitable for this instrumental “compilation”. However, within the context of this composition, Gheorghe Banariuc successfully integrated them into a creative context.

In general, we can describe this composition as one that requires a dynamic execution. It starts with melody played by the pan flute, where the very first musical phrase plays a strong and distinct message, representing a signal full of energy and hope. This is complemented by the signal response performed by the trumpet, thereby alerting the listener. As the composition unfolds, the accompaniment becomes harmonically rich through ascending and descending movements of the group of violins, along with the bass line provided by the cymbalom or double bass.

Two slow movements are integrated into the central section. The first is based on an arpeggiated rhythmic pattern performed on the cymbalom, bearing resemblances to pop music or even academic music. This section provides a richly ornamented solo part, featuring melismatic passages and complemented by counterpoints from the group of violins. Intuitively, this compartment suggests the atmosphere of a *purtata* dance.

The second movement is a slow *hora*, beginning with solo pan flute (unaccompanied) supported from the orchestra from the second movement

onward. In the middle and final sections of the musical phrases, the atypical sonorities return, this time performed in unison by the pan flute and trumpet, complemented by the clarinet in the lower octave. It is a moment of high mastery of orchestration that Gheorghe Banariuc achieves. He manages to combine through timbral elements, technical prowess, performative finesse, execution style, breath control, and sound emission three aerophone instruments from different subgroups.

It is worth noting that in the online environment, one may come across modified and simplified versions of the composition under the same title. Additionally, at private events, this piece of music is often performed upon request, sometimes as a trumpet solo.

No. 19 *Pe valea Lipcanilor* [On Lipcani Valley] – is a “settled”, old-fashioned *Sârba* melody executed in a moderate tempo, inspired by the picturesque rural landscapes of northern Republic of Moldova. The sound of violins and other traditional instruments suggests an authentic and festive atmosphere that takes listeners on a journey through time to ancient traditions and customs.

CONCLUSIONS

Gheorghe Banariuc, a multifaceted personality who excelled as a violinist, conductor, teacher, orchestrator, and author was a master of composition and musical arrangements for folk music orchestras. By the end of the 20th century, he was widely regarded in the Republic of Moldova as one of the most talented figures in his field. He made a significant contribution to the development of folk music in the Republic of Moldova and beyond, with a portfolio of over 300 compositions. His works have been appreciated by both the public and music critics, and his original and innovative style has influenced numerous musicians and composers.

Gheorghe Banariuc, with his strong instrumental background, had a deep connection to instrumental music, which marked the beginning of his career as an orchestrator, author, and composer.

He started arranging orchestral pieces, solos for colleagues in the *Mărțișor* Orchestra, for various instruments, which, moreover, made him visible in the circles of great musicians. He was often successful by frequently advocating for atypical elements in instrument groups, harmonization, melodic figurations, and more. He left his mark on the majority of orchestras in the Republic of Moldova.

The album *În drum spre casă* is proof of the work he put in over the years. This album features carefully selected representative works, probably the most successful vocal and instrumental songs by the maestro. The album's title, *În drum spre casă*, is not a coincidence; it derives from the instrumental song *În drum spre casă*, a composition that resonates deeply with Gheorghe Banariuc's soul, centred around his beloved instrument, the violin.

Driven by the insistence of several folk music soloists, including Valentina Cojocaru, Zinaida Julea, Olga Ciolacu, and Vlad Gheorghelaș, Gheorghe Banariuc signed numerous songs on various themes, infusing them with deep emotions conveyed by lyrics written by great poets and lyricists such as Grigore Vieru, Vasile Romanciuc, Nicolae Gheorghe Rusu, Vasile Militaru, and others.

The songs signed by Gheorghe Banariuc have a powerful message to convey, with vocal compositions holding particular importance. Composing music for emotionally charged lyrics is a challenging task. Equally important is the work with the soloist vocalist. Recognizing and enhancing the unique abilities of individual soloists is no simple feat. Gheorghe Banariuc did not sign songs for numerous vocal soloists, but he did so for those whose style resonated harmoniously with his music.

His remarkable musical works have remained and will remain in the memory of the public, as author of numerous hits performed by artists from the Republic of Moldova and Romania.

PERSONALITATEA LUI GHEORGHE BANARIUC ÎN CONTEXTUL EVOLUȚIEI MUZICII TRADIȚIONALE DIN REPUBLICA MOLDOVA LA SF. SEC. XX-XXI

Cuvinte cheie

Gheorghe Banariuc, muzică tradițională, autor de melodii, nordul Republicii Moldova.

INTRODUCERE

Gheorghe Banariuc (1951-2022) spunea: *Amintirile constituie cea mai de preț comoară, pe care nu ți-o poate lua nimeni.*

Își începe drumul de formare profesională în perioada anilor 1968-1970 la Școala de Iluminare Culturală *Elena Sîrbu* din orașul Soroca (actualmente Colegiul de Arte *Nicolae Botgros*), clasa vioară, profesor Tudor Revenco. *Pe vremea aceea, tatăl nu era de acord cu ideea, că fiul său să urmeze o școală de muzică, ținea ca el să devină doctor, să salveze vieți omenești, dar totuși într-un final își dă acordul, astfel încât copilul de atunci ajunge un nume important în istoria muzicii tradiționale din Republica Moldova. Nu se trage din viță de lăutari, dar soarta face ca el să se nască cu dorul de cântec și astfel devine tot doctor, doar că doctor de suflete* (Slivca Tatiana 2021: 14-21). Apoi, în 1971-1975 continuă studiile la Institutului de Arte *Gavriil Musicescu* din Chișinău (actualmente Academia de Muzică, Teatrul și Arte Plastice) specializarea vioară și dirijat Orchestră de Muzică Populară, la profesorul Iacob Voldman.

După finisarea studiilor Gheorghe Banariuc se manifestă multilateral, contribuind considerabil în domeniul muzical al Republicii Moldova, ca solist

instrumentist (violinist), dirijor, profesor și autor de melodii. De-a lungul carierei sale a avut numeroase turnee promovând muzica tradițională atât în țară, cât și peste hotare, cum ar fi: Germania, Portugalia, Spania, Canada, Madagascar, India, Finlanda și nu numai, bucurându-se de o mare apreciere din partea publicului.

În anul 2001 la vârsta de 50 ani, la inițiativa colegilor de breaslă, dar și a regretatului Serghei Ciuhrii, despre care spunea: *Dacă nu era Serghei Ciuhrii, eu nu aș fi ajuns cel ce sunt astăzi, fiindcă școala pe care am trecut-o la Mărțișor a fost un laborator de creație* (Slivca Tatiana 2021: 14-21), organizează propria serată de creație, intitulată *Văzu-i tinerețea mea*, fiind un concert dedicat muncii sale de „moderator” al repertoriului multor interpreți care l-au propulsat în vârful scenei profesioniste (Caciuc, 2001:8).

În 2015, a fost distins cu Trofeul *Potcoava de Aur*, la categoria compoziție, la cea de-a 10-a ediție a Concertului anual „Potcoava de Aur” organizat la Palatul Național *Nicolae Sulac* din Chișinău. Acest trofeu constituie o recunoștință pentru cariera sa de o viață, dedicată cântecului popular, o adevărată valoare inestimabilă a culturii naționale.

GHEORGHE BANARIUC - PORTRET DE CREAȚIE

În perioada studenției, a participat ca **violinist** la numeroase concursuri naționale și internaționale acumulând premii. Era cunoscut ca având o tehnică excelentă și apreciat pentru interpretările sale pline de pasiune, atât de publicul larg, cât și de criticii de specialitate.

În perioada sa de ascensiune ca instrumentist a reușit să promoveze o manieră de interpretare individuală, plină de pasiune, virtuozitate și originalitate, cu elemente moderne în interpretarea muzicii tradiționale, îmbinând și aranjând elemente folclorice cu armonii și tehnici moderne de execuție la vioară (pentru acele timpuri). A activat ca violinist instrumentist în orchestrele de muzică populară precum: *Folclor, Fluieraș, Miorița, Mărțișor, Lăutarii* (în 1970-1971 a concertat alături de Mircea Oțel și Nicolae Sulac în prima formula a orchestrei).

Dirijorul Gheorghe Banariuc a avut o activitate deosebită, colaborând cu majoritatea orchestrelor de muzică populară din Republica Moldova. Astfel, în perioada anilor '70 - '80 este dirijor secund al Orchestrei de Muzică Populară *Fluieraș* a Filarmonicii Naționale, perioadă în care ansamblul a cunoscut o mare popularitate susținând numeroase concerte în Republica Moldova și în străinătate.

O altă pagină importantă în activitatea sa ca dirijor reprezintă postura de prim dirijor al Orchestrei *Ansamblului Academic de cântece și dansuri populare Joc* în perioada anilor '80-'90. A avut succese mari, promovând un repertoriu variat de muzică, dansuri populare românești și ale altor etnii din zona Europei de Est, susținând numeroase concerte atât în țară, cât și în străinătate, inclusiv în cadrul unor festivaluri internaționale. Înregistrările

făcute cu această orchestră astăzi se păstrează în Fondul de aur al Republicii Moldova, fiind parte a Patrimoniului cultural imaterial al Republicii Moldova.

Activitatea de profesor a lui Gheorghe Banariuc este una mixtă (legată de pedagogie și dirijat), dedicându-se educației tinerei generații de muzicieni. Astfel, un capitol important în activitatea sa muzicală reprezintă perioada anilor 1991-2001, atunci când îndeplinește funcția de dirijor și fondator al Orchestrei *Mugurașii*, constituită din elevii Liceului-Internat Republican de Muzică *Ciprian Porumbescu*. Totuși, trebuie să menționăm faptul că, până a început să predea la Liceului-Internat Republican de Muzică *Ciprian Porumbescu*, Gheorghe Banariuc avea deja experiența de a lucra cu elevii, fiind conducătorul Orchestrei *Institutului de Medicina* de atunci (timp de 15 ani).

Orchestra *Mugurașii* a Liceului Republican de Muzică *Ciprian Porumbescu* era recunoscută în lumea muzicii populare pentru interpretarea unor lucrări complexe care necesitau multă exigență. Ca dirijor și profesor al acesteia a pus accent pe precizie, coeziune și expresivitate. Era o fire amuzantă, glumea deseori cu elevii, însă era dur la necesitate și îi plăcea disciplina în procesul de lucru. De asemenea, a fost cunoscut pentru abilitatea de a inspira și motiva elevii să-și depășească limitele și să-și dezvolte capacitățile muzicale. Gheorghe Banariuc a fost mereu interesat de descoperirea unor noi metode/modalități de predare. Profesorul Banariuc fost un susținător al educației muzicale complete, încurajând elevii să exploreze diferite stiluri și genuri muzicale. Trebuie să menționăm că dintre discipoli astăzi sunt cunoscuți în scenă Andrei Ciuhrii (contrabas), Sergiu Cojocar (trompetă), Vitalie Cazacu (clarinet), Marcel Ungureanu (acordeon), Radu Tălămbuță (vioară), Vitalie și Vasile Advahov (vioară și acordeon), Sandu Șura (țambal), Cezar Cazanoi (flaut, nai, fluiet), Anatol Cazanoi (țambal), Sergiu Pavlov (vioară), Cristina Pintilie (voce), Dumitru Hanganu (trompetă), etc.

După cum am menționat anterior abilitățile componistice ale lui Gheorghe Banariuc au început a fi remarcate încă în timpul studiilor la Institutul de Arte din Chișinău (pe atunci), unde a făcut primele aranjamente muzicale pentru Orchestra de muzică populară *Folclor*. În aceeași perioadă colaborează și cu Orchestra de muzică populară *Mărțișor*, dirijată pe atunci de Serghei Ciuhrii. Gheorghe Banariuc spunea despre Orchestra *Mărțișor* astfel: *În această atmosferă unică de libertate Orchestra Mărțișor devine un laborator de creație. Și, când în anii '80 ai secolului trecut, Ministerul Culturii organiza concursuri pentru realizarea de prelucrări vocale și instrumentale, în stil popular, anume acest colectiv a dăruit o întreaga pleiadă de autori* (Păcuraru Ion, 2022:12-13).

Cu Orchestra *Mărțișor* înregistrează primele melodii proprii, semnează aranjamente la melodii populare pentru colegii de orchestră. Anume aici își desfășoară activitatea alături de valoroși instrumentiști printre care violoniștii

Valeriu Hâncu, Laurențiu Nujnoi, Valeriu Coman, acordeoniștii Sergiu Pavlov, Emil Croitoru, Constantin Rotaru, clarinetistul Valentin Golomoz, etc.

La îndemnul Zinaidei Julea a fost angajat ca dirijorul secund al Orchestrei de muzică populară *Fluieraș*. În această perioadă scrie o lucrare-monument *În memoria artiștilor plecați din viață*. Serghei Lunchevici dirija această piesă cu ochii plini de lacrimi, iar instrumentiștii erau captivați de energia pe care o transmitea prin gesturi, mișcări și mimica sa. Din amintiri Gheorghe Banariuc spunea despre Serghei Lunchevici cu referire la această creație: *Ce, Gheorghe, mie mi-ai scris lucrarea asta? Măi, băietе, tare-i frumoasă, parcă ai scris-o pentru mine* (Slivca Tatiana 2021: 14-21).

Printre creațiile instrumentale de mare popularitate și apreciere din partea colegilor, vom menționa creații precum: *Răsfoind scrisorile vechi...*, *Amintiri, amintiri* interpretate de Vasile Iovu, *Sârba din bătrâni*, *În drum spre casă* (interpretată de Nicolae Botgros), etc.

Deși, la începuturi, Gheorghe Banariuc scrie doar piese instrumentale, orchestrale, în manieră tipică de la nordul republicii (cum se cânta la Edineți) totuși, la insistența interpretei de muzică populară Valentina Cojocaru (care i-a cerut să creeze câteva melodii pe versuri semnate de Grigore Vieru), scrie cântecele *Văzu-i tinerețea mea*, *Tot am zis noroc*, *Când se face primăvară* (care aveau să devină șlagăre chiar de la primele audiții). Versurile pieselor aparțin textierului Nicolae Gheorghe Rusu. Vom menționa că unele dintre acestea au fost preluate și sunt cunoscute alte variante interpretative precum cele ale Irinei Loghin, Benone Sinulescu.

O altă colaborare cu o voce legendară a muzicii populare din Republica Moldova a fost cea cu Zinaida Julea. Prima este reprezentată de cântecul *Arde luminița-ncet*, o melodie cu o încărcătură emoțională profundă. S-a muncit mult la acest cântec, ambii trecând prin tragedii personale care și-au lăsat amprenta asupra creației respective.

În 1988 Zinaida Julea a interpretat cântecele: *Arde luminița-ncet*, *Mândro, ți-am luat basma* (pe versuri folclorice), *Șapte fete la băiat* (cu linia melodică creată de Gheorghe Banariuc). Acest concert a fost o adevărată „explozie”, un mare succes pentru ambii artiști.

Olga Ciolacu, de asemenea, a apelat la abilitățile creative ale lui Gheorghe Banariuc. Astfel, au apărut creații precum: *Tinerețe mi-ai fost dragă*, *Nevastă ca mine nu-i*, *Oamenii nu-s toți totuna și bineînțeleș*, profunda baladă *Spune-mi, moarte ce ți-aș da*, pe versuri de Vasile Romanciuc, care înfrumusețează repertoriul de melodii populare ale acestei inconfundabile interprete.

Apreciate de public sunt și cântecele semnate de Gheorghe Banariuc din repertoriul interpreților de muzică populară precum Maria Sarabaș - *Tot de dragoste și dor*, *Joacă-mă, bade loane*; cel al Ioanei Căpraru - *De-aș avea și eu noroc*; al lui Vlad Gheorghelaș - *Mă vorbește lumea, Măi noroace, unde ești?*,

Cântec pentru tata; Nicolae Ciubotaru - Inima la poarta ta, De ce oare, fetelor; Mihai Ciobanu - Mi-amintesc de-a mea copilărie.

Cu titlul *În drum spre casă*, la 21 Octombrie 2000, la Casa de discuri Music Master din Chișinău a fost lansat un albumul cu melodiile semnate de Gheorghe Banariuc.

Examinând acest album putem constata că au fost incluse probabil cele mai cunoscute șlagăre create de el. Înregistrările sunt efectuate cu diverse colective muzicale (orchestre) și interpreți, în diferite perioade de timp, incluzând muzică vocală și instrumentală care poate fi clasificată astfel:

1. Din punct de vedere a diversității orchestrale:

- cu Orchestra Lăutarii: *Sârba din bătrâni, Tata, Nunta țărănească, De vorba cu fiica, Zile triste, zile grele, În drum spre casa, Viață, cine te-a făcut, Văzu-i tinerețea mea, De ce oare fetelor.*

- cu Orchestra Folclor: *Mă vorbește lumea, Oamenii nu-s tot una, Tinerețe mi-ai fost dragă, Spune-mi moarte ce ți-aș da.*

- cu Orchestra Mărțișor: *Suvenir ucrainean, Tot de dragoste și dor, Pe valea Lipcanilor.*

- cu Orchestra Fluieraș: *M-am născut într-un bordei.*

- cu Orchestra Mugurel: *Mi-amintesc de copilărie.*

- cu Orchestra Joc: *Codrule codruțule.*

Tot aici vom menționa că aceste creații au fost înregistrate având diferiți dirijori precum Nicolae Botgros - Orchestra Lăutarii (Nr. track 1, 2, 3, 6, 7, 8, 11, 12, 15); Petre Neamțu - Orchestra Folclor (Nr. track 9, 16, 17, 18); Serghei Ciuhrii - Orchestra Mărțișor (Nr. track 4, 10, 19); Ion Dascăl - Orchestra Mugurel (Nr. track 13); Anatol Vițu - Orchestrei Ansamblului Academic de cântece și dansuri populare Joc (Nr. track 14); Gheorghe Banariuc - Orchestra Fluieraș (Nr. track 5).

2. Din punct de vedere interpretativ:

a. Melodii vocale: *Tata, M-am născut într-un bordei, De vorba cu fiica, Zile triste, zile grele, Mă vorbește lumea, Tot de dragoste și dor, Viață, cine te-a făcut, Văzu-i tinerețea mea, Mi-amintesc de copilărie, De ce oare fetelor, Oamenii nu-s tot una, Tinerețe mi-ai fost dragă, Spune-mi moarte ce ți-aș da;*

b. Melodii instrumentale: *Sârba din bătrâni, Nunta țigănească, Suvenir ucrainean, În drum spre casa, Mi-amintesc de copilărie, Pe valea Lipcanilor.*

Pentru a crea o imagine completă a creațiilor din album, în continuare, considerăm binevenit să punctăm unele particularități tematice, de gen, elemente de orchestrație etc., prin care acestea se definesc, completând astfel portretul de creație a lui Gheorghe Banariuc.

CREAȚII VOCALE

Nr. 02 *Tata* – melodie interpretată de Vlad Gheorghelaș, pe versurile lui Grigore Vieru. Este o melodie cu un puternic impact emoțional dedicată tatălui său. Textul melodiei subliniază sensibilitatea relație dintre tată și fiu, iubirea și respectul față de acesta. Mai târziu, melodia este preluată și interpretată de Ionuț Dolănescu. Este o creație care se include în clasa melodiilor de ascultare, atribuită speciei de Sârbă, în ritm binar cu diviziune ternară. În varianta de pe album textul este constituit pe trei strofe, octosilabice, cu riturnele orchestrale la extreme și riturnele solistice interpretate la nai de Boris Rudenco și clarinet de Ion Buldumea. Orchestrația este complexă din punct de vedere armonic, completată cu intervenții susținute la clarinet de regulă în zonele cadențiale, adesea dublate pe două voci.

Nr. 03 *Nunta Țigănească* – una dintre cele mai cunoscute și apreciate piese din repertoriul muzicii populare din Republica Moldova, reprezentativă pentru „muzica țigănească de scenă/de concert”. Este adesea interpretată la petrecerile și evenimentele festive în diverse versiuni precum: 1. regizată ca dans (cu coregrafie); 2. în variantă vocală; 3. ca melodie de virtuozitate în variantă instrumentală. Varianta originală are partiția vocală înregistrată de Ionuț Dolănescu (pe text propriu). Creația se caracterizează prin a fi constituită pe diverse tempouri (lent, dansant). Începutul piesei este destul de tehnic, predominând duratele de șaisprezecimi. Compartimentul central al creației se constituie pe o horă lentă, bogată în triluri, cu desen ritmic bogat în diviziuni ternare care anticipează trecerea la tempo rapid de sârbă. În linia melodică sunt prezente intonații/influențe orientale accentuate prin prezența secundeii mărite.

Nr. 05 *M-am născut într-un bordei* – melodie interpretată de Zinaida Julea pe versurile lui Vasile Militaru. Este una dintre piesele emblematice ale interpretei Zinaida Julea. Tematica acestei piese este legată de viața simplă și sărăcia oamenilor din mediul rural. Melodia se include în clasa melodiilor de ascultare atribuită specie horă lentă. Riturnelele orchestrale sunt simple, iar partida solo este completată de motive susținute la clarinet (de regulă) la sfârșitul frazelor melodice. Deși piesa are un caracter nostalgic, nu exprimă tristețe sau disperare, ci mai degrabă este plină de speranță și de respect pentru valorile autentice. Melodia este orchestrată cu armonii simple, tradiționale care transmit o stare de liniște.

Nr. 06 *De vorba cu fiica* – solistă și textieră Zinaida Julea. Versurile piesei descriu un dialog dintre o mamă (Zinaida Julea) și fiica ei (Zinica) în care mama cu nostalgie remarcă cât de repede trec anii și fiica este deja mare. Ea îi dă povețe sfătuind-o să își urmeze visurile și să se concentreze pe carieră, asemeni cum a învățat să fie și ea. Este constituită pe patru strofe cu o riturnele orchestrale și una la acordeon executată de Oleg Antoci.

Nr. 07 *Zile triste, zile grele* – solistă și textieră Zinaida Julea. Melodia are un caracter melancolic, fiind atribuita speciei horă lentă, constituită pe patru strofe cu riturnele orchestrale, doar ultima riturnela interpretată solo la clarinet de Ion Buldumea. Caracterul trist este reprezentat de interjecțiile *Oof!* din refren, care sugerează spre dificultățile și suferințele din viață. Refrenul, *Zile triste, zile grele, nopți fără de stele*, sugerează că aceste greutăți sunt o parte inevitabilă a vieții, doar că trebuie să rămânem puternici și să continuăm să luptăm.

Nr. 09 *Mă vorbește lumea* – interpretată de Vlad Gheorghelaș, cu versurile scrise de textierul Nicolae Gheorghe Rusu. Piesa a devenit șlagăr, fiind considerată un cântec emblematic al anilor '90. Melodia este structurată pe trei strofe cu o riturnele orchestrale, orchestrată bogat cu intervenții complexe în partida clarinetelor unu și doi. Versurile piesei descriu o poveste de dragoste neîmplinită, în care protagonistul este trădat de persoana iubită, iar această poveste este transmisă „din gură în gură”, iar lumea vorbește despre această relație.

Nr. 10 *Tot de dragoste și dor* – solistă Maria Sarabaș, text Nicolae Gheorghe Rusu. Tematica piesei reprezintă dragostea și dorul de persoana iubită. Versurile sugerează faptul că protagonistul este singur și așteaptă ca persoana iubită să vină la el, fapt pentru care îi adresează acesteia un apel să nu aibă teamă și să-i răspundă chemării inimii sale. Melodia este constituită din trei strofe cu riturnele orchestrale între acestea. Orchestrația se constituie pe armonii simple, fără intervenții de inflexiune, acesta oferind, probabil, un farmec deosebit piesei. A fost lansată în perioada anilor '80 și este una dintre cele mai cunoscute și iubite piese din repertoriul Mariei Sarabaș.

Nr. 11 *Viață cine te-a făcut* – este o melodie interpretată de Valentina Cojocaru cu textul scris de Nicolae Gheorghe Rusu. Tematica melodiei este una reflexivă, cu un ton nostalgic și melancolic, care pune accentul pe trecerea timpului și pe faptul că oamenii nu-și dau seama cât de repede trec anii. Textul vorbește despre regretul față de pierderea tinereții și a frumuseții, dar și despre dorința de a trăi viața la intensitate maximă și de a profita de fiecare clipă din viață. Creația este constituită din patru strofe cu riturnele orchestrale la extreme și riturnela mediană solo la clarinet executată de Ion Buldumea în tempo de sârbă. Versurile "*Ooof, că viața ți-i mai dragă; Bătrânețile te leagă; Nici nu vezi, nici nu-ți dai seama; Cum s-au dus anii de-a val, măi!*" sugerează ascultătorilor să reflecteze asupra modului în care își petrece timpul și să înțeleagă cât de mult contează fiecare clipă.

Nr. 12 *Văzu-i tinerețea mea* – este o piesă interpretată de Valentina Cojocaru, cu versurile scrise de Grigore Vieru. Este una dintre cele mai cunoscute și apreciate melodii din repertoriul interpretei Valentina Cojocaru. Textul se constituie pe patru strofe a câte șase versuri (hexasilabice), în tempo de sârbă. Pe album figurează înregistrarea cu riturnele orchestrale și una solo a partidei de viori. Melodia are un tempo mișcat, de sârbă, plasat pe

o linie melodică domoală completată emotiv de vocea caldă și sensibilă a solistei Valentina Cojocaru, care se potrivește perfect cu tematica melancolică a piesei. În ansamblu, *Văzu-i tinerețea mea* este o piesă profundă și emoționantă, care transmite un mesaj puternic despre frumusețea și efemeritatea vieții umane.

Nr. 13 *Mi-amintesc de-a mea copilărie* – este o melodie interpretată de Mihai Ciobanu, pe versurile lui Grigore Vieru. Este o evocare a amintirilor din copilărie. Prin intermediul acestor versuri, Grigore Vieru reușește să creeze o atmosferă nostalgică și plină de emoție, iar armoniile lui Gheorghe Banariuc completează perfect această imagine a copilăriei pierdute. Textul este constituit pe patru strofe susținut de riturnele orchestrale. Interpretarea lui Mihai Ciobanu adaugă o notă specială acesteia, accentuând intensitatea sentimentelor transmise prin vocea sa în imixtiune cu textul și melodia.

Nr. 15 *De ce oare fetelor* – o melodie interpretată de Nicolae Cibotaru cu textul scris de Nicolae Gheorghe Rusu. Subiectul melodiei se concentrează pe întrebarea retorică *De ce femeile uită dragostea ușor?* Aranjamentul este simplu, predominând instrumentele aerofone încununate cu acorduri de cobză care creează o atmosferă calmă și relaxantă. Textul este constituit pe trei strofe, susținut de riturnele orchestrale cu intervenții ale clarinetului pe sfârșit de fraze melodice.

Nr. 16 *Oamenii nu-s toți tot una* – este interpretată de Olga Ciolacu cu textul semnat de Vasile Romanciuc. Este o melodie emblematică a interpretei Olga Ciolacu care poate fi inclusă în clasa melodiilor de ascultare. Versurile sunt grupate în trei strofe, susținute de riturnele orchestrale. Subiectul melodiei subliniază despre diversitatea oamenilor, despre faptul că fiecare persoană este unică și diferită.

Nr. 17 *Tinerețe, mi-ai fost dragă* – versuri populare, interpretată de Olga Ciolacu. Textul piesei vorbește despre nostalgie și regretul timpului pierdut, amintind de frumusețea tinereții și a momentelor trecute. Versurile sunt constituite din trei strofe octosilabice cu riturnele orchestrale.

Nr. 18 *Spune-mi moarte ce ți-aș da* – interpretată de Olga Ciolacu cu textul scris de Valeriu Roman. Orchestrația conține o introducere constituită pe un motiv executat la trompeta solo (cu surdină) și un recitativ susținut de solo la vioară în secțiunea mediană. Este o melodie de ascultare care se constituie pe diferite tempouri precum lent (recitativ, melodie doinită) și mișcat (care se încadrează în specia hora „mărită”). Aceste elemente constituie un procedeu componistic de exprimare a stărilor de regret și durere. Versurile piesei sunt profunde și emoționante, iar mesajul lor este despre valorile adevărate ale vieții și despre faptul că bogăția materială nu aduce fericirea.

CREAȚII INSTRUMENTALE

Audiind muzica instrumentală creată de Gheorghe Banariuc am constatat prezența unor elemente care îi evidențiază stilul creativ. Acesta se remarcă atât la nivel auditiv, cât și în partituri (orchestrații) prin îmbinarea grupurilor de instrumente sau a instrumentelor solistice care direcționează spre a fi tipice sau atipice pentru muzica tradițională. De altfel, se cunoaște că în mediul tradițional din România, dar și muzica altor etnii din spațiul balcanic, s-au format, grupat, cristalizat oarecum anumite imixtiuni de instrumente și ansambluri instrumentale care reflectă sonorități tipice. Aici vom menționa în special duete sau grupuri instrumentale precum: vioară și acordeon (Serbia, Bulgaria, muzică lăutărească de București), clarinet și trompetă (Moldova, în special spațiul din Suceava), saxofon și trompetă (Banat), nai și vioară (Moldova, Oltenia, Muntenia), fluiet și vioară (Moldova, Oltenia, Muntenia), clarinet și acordeon (Bulgaria, Macedonia), vioară, braci și contrabas (Ardeal), vioară și clarinet (Ardeal), saxofon, trompetă și taragot (Banat) etc.

În continuare ne propunem să punctăm unele elemente care se accentuează în melodiile instrumentale din albumul *În drum spre casă* după modelul creațiilor vocale menționate mai sus.

Nr. 01 *Sârba din bătrâni* – una dintre cele mai cunoscute piese instrumentale de pe albumul *În drum spre casă* înregistrată de Orchestra *Lăutarii*, fiind probabil și una dintre cele mai populare versiuni ale acesteia. Este o piesă care creează o atmosferă de sărbătoare, de bucurie, evocând tradițiile și obiceiurile folclorului moldovenesc în contextul muzicii de dans (probabil un dans dedicat bărbaților de vârsta a treia). Acompaniamentul simplu și repetitiv de sărbă este îmbinat cu linia melodică modală care creează o atmosferă de vioiciune și veselie.

Nr. 04 *Suvenir Ucrainean* – este un solo pentru acordeon bine cunoscut în mediul tradițional din Republica Moldova și România, interpretată de numeroși virtuozii ai acestui instrument. În album este plasată varianta executată de Constantin Rotaru. Este o melodie în ritm binar, tehnică din punct de vedere interpretativ, modestă în melismatică - o combinație dialectal-muzicală tipică etniei de ucraineni și cea a Republicii Moldova, având un caracter dansant. De asemenea, în orchestrație putem observa elemente preluate din muzica academică, cum ar fi utilizarea anumitor elemente armonice și contrapuncte.

Nr. 08 *În drum spre casă* – este o piesă instrumentală cunoscută prin interpretarea solo la vioară de Nicolae Botgros. Prima parte este lentă (o melodie doinită) și melancolică. Aceasta evocă o stare de nostalgie și tristețe, mai exact dorul de casă pe care Gheorghe Banariuc îl avea când pleca în numeroase turnee peste hotare. A fost creată la inspirație trăind emoții în timpul turneului de 40 de zile în Suedia cu Orchestra *Mărțișor*. A doua, exprimată prin bucurie în tempo vioi de sărbă. Ulterior, melodia a fost prezentată la un concurs (pe la sfârșitul secolului XX) și a fost dată lui Nicolae

Botgros să o interpreteze. Ceva mai târziu, în 2017 Nicolae Botgros și Orchestra Națională Lăutarii realizează un videoclip remarcabil cu această creație. *Aceasta piesa ne duce cu gândul la peisaje uimitoare și ne oferă o stare de liniște interioară care ne ajută să ne amintim cu plăcere de momentele frumoase din viață*, menționează Nicolae Botgros.

Nr. 14 *Codrule codruțule* – este o piesa monumentală în creația lui Gheorghe Banariuc, interpretată de unii dintre cei mai mari nașiți instrumentiști din Republica Moldova. În varianta de pe album figurează execuția lui Marin Gheras. Cu referire la contextul celor spuse mai sus, menționăm că, în creația *Codrule codruțule* Gheorghe Banariuc îmbină armonios atipic în ansamblu două instrumente tradiționale precum naiul (instrument solistic) și trompeta (utilizat în intermediile frazelor muzicale sau unison). De altfel, din punct de vedere sonor emisia sunetului și coloratura timbrală nu este cea mai potrivită pentru această „compilație” instrumentală. Totuși, în cadrul creației respective, Gheorghe Banariuc le îmbină într-un context de creație reușit.

În linii generale putem vorbi despre o creație care necesită o execuție dinamică. La început răsună o melodie doinită la nai, în care chiar prima frază muzicală redă un mesaj puternic distinct, reprezentând un semnal plin de energie, speranță, completat de răspunsul de semnale executat de trompetă, atenționând prin acest mod ascultătorul. Pe parcursul desfășurării creației acompaniamentul este bogat armonic prin mișcări ascendente și descendente la grupul de viori, linia basului la țambal sau contrabas. În compartimentul central se integrează două mișcări lente. Prima, se constituie pe un desen ritmic arpeggiat executat la țambal, apropiat muzicii pop (ori cea academică), în susținerea partidei solo bogat ornamentată prin melismatică și completată de contrapuncte la grupul de viori. Intuitiv, acest compartiment ne sugerează prin tipul său spre specia de purtată. A doua, este o horă lentă care începe cu solo nai (fără acompaniament) susținută începând cu fraza a doua de orchestră. În secțiunile mediane și finale ale frazelor muzicale revin sonoritățile atipice executate de această dată la unison de nai și trompetă, completate de clarinet în octavă (registru de jos). Este un moment de înaltă măiestrie de orchestrație pe care îl realizează Gheorghe Banariuc. Aici, el reușește să îmbine timbral, tehnic, interpretativ prin modul de execuție, respirație și emisia de sunet, trei instrumente aerofone din subgrupuri diferite.

Vom menționa că în mediul *on-line* pot fi găsite cu același titlu și alte variante modificate/simplificate, iar la evenimente private, deseori această creație este executată la cerere și ca solo la trompetă.

Nr. 19 *Pe valea Lipcanilor* – este o sârbă „așezată”, bătrânească, executată într-un tempo moderat, inspirată de peisajele pitorești, rurale din nordul Republicii Moldova. Sunetul viorilor și al altor instrumente tradiționale

sugerează o atmosferă autentică, de sărbătoare care îi poartă pe ascultători într-o călătorie în timp, spre tradițiile și obiceiurile străvechi.

CONCLUZII

Violonistul, dirijorul, profesorul, orchestratorul, autorul Gheorghe Banariuc a fost o personalitate complexă, un maestru al compoziției și aranjamentelor muzicale semnate pentru orchestrele de muzică populară, fiind considerat pe la sfârșitul secolului XX în Republica Moldova ca unul dintre cei mai talentați în domeniu. A avut o contribuție semnificativă la dezvoltarea muzicii populare în Republica Moldova și în străinătate semnând peste 300 de creații. Lucrările sale au fost și sunt apreciate atât de public cât și de criticii de muzică, iar stilul său original și inovator a influențat mulți muzicieni și compozitori.

Gheorghe Banariuc, fiind un bun instrumentist avea mai aproape de suflet muzica instrumentală cu care și-a făcut debutul ca orchestrator, autor, compozitor. A început în a aranja piese orchestrale, solo-uri pentru colegi din Orchestra Mărțișor, pentru diverse instrumente, care, de altfel, l-au și făcut vizibil în cercurile marilor muzicieni. A avut succes adesea pledând pentru elemente atipice în grupurile de instrumente, armonizare figurații melodice, etc., semnând pentru majoritatea orchestrelor din Republica Moldova.

Album *În drum spre casa* este o dovada a munci pe care a depus-o de-a lungul anilor. Pe acest album sunt selectate creațiile reprezentative, probabil cele mai de succes melodii vocale și instrumentale ale maestrului. Nu întâmplător album, poartă acest nume, nume care vine de la melodia instrumentală *În drum spre casa*, scrisă pentru instrumentul de suflet a lui Gheorghe Banariuc - vioara.

La insistența mai multor soliști vocaliști de muzică populară, printre care Valentina Cojocar, Zinaida Julea, Olga Ciolacu, Vlad Gheorghelaș, Gheorghe Banariuc a semnat numeroase melodii pe diferite tematici, cu profunde emoții transmise de versurile scrise de mari poeți și textieri precum Grigore Vieru, Vasile Romanciuc, Nicolae Gheorghe Rusu, Vasile Militaru, etc.

Melodiile semnate de Gheorghe Banariuc au ceva de transmis, însă cele vocale sunt de o importanță aparte. Este o misiune destul de grea pentru a scrie muzică pe versuri cu o încărcătură emoțională. De asemenea, o importanță majoră în acest sens îl are și lucru cu solistul vocalist, nu tocmai ușor este abilitatea perceperii calităților solistice individuale și punerea în evidență a acestora. Nu a semnat melodii pentru mulți soliști vocaliști însă, a semnat pentru cei care chiar se potriveau cu stilul acestuia și pentru care maestrul Gheorghe Banariuc considera că muzica sa se „împletește” armonios cu vocea.

Remarcabilele sale creații au rămas și vor rămâne în memoria publicului, fiind autorul a multor șlagăre interpretate de artiști din Republica Moldova și de peste Prut.

REFERENCES

- Slivca T. (2021) *Zestrea neamului: Interviuri cu străjerii folclorului* [The national heritage: Interviews with the guardians of folklore]. Chişinău: Univers Educaţional.
- Caciuc Anatol (2001). *Văzui tinereţea mea (despre serata de creaţie a autorului şi aranjorului de melodii populare Gheorghe Banariuc)* [I have seen my youth (about the musical creation evening of author and arranger of folk melodies Gheorghe Banariuc)], *Capitala*, 12th of May, p. 8.
- Matvei Valeria, Şveţ Natalia-Maria, Ciobanu Maria (2021), *Calendar Naţional* [National Calendar], National Library of the Republic of Moldova, 536 p. (110-111).
- Păcuraru Ion (2022). *Fenomenul Orchestra Mărţişor (momente din activitatea Orchestrei Mărţişor, conducătorului orchestrei Serghei Ciuhrii şi a unor membri ai ei* [The Mărţişor Orchestra phenomenon (moments of the Mărţişor Orchestra activity, of its leader Serghei Ciuhrii and of some of its members)], *Gazeta de Chişinău*, 25th of February, p. 12-13.
- Odoleanu Vasile (1999). *Natura ştie ce face (despre activitatea de creaţie a instrumentistului Gheorghe Banariuc)* [Nature knows what it does (about the creative activity of instrumentalist Gheorghe Banariuc)], *Revista Moldova Suverană*, 9th of November, p. 6.